



LÄHESTYMISKIELTO JA SEN HAKEMINEN

Rikosuhripäivystyksen oppaita ● 6 (Päivitetty 19.10.2023) RIKUn esitteet ja oppaat: riku.fi/oppaat

Lähestymiskieltoa voi hakea jokainen, joka tarvitsee suojaa hengen, terveyden tai vapauden turvaamiseksi tai häirinnän estämiseksi. Lähestymiskielto kieltää siihen määrättyä henkilöä ottamasta yhteyttä tai lähestymästä millään tavalla kiellolla suojattua henkilöä.

Kiellolla ei estetä asiallisista ja erityisestä syystä tapahtuvaa yhteydenottoa. Yhteydenotto on kiellostä huolimatta sallittu esimerkiksi yhteisen lapsen äkillisesti sairastuessa. Lähestymiskielto on voimassa enintään vuoden ja perheen sisäinen lähestymiskielto enintään kolme kuukautta. Näitä voidaan tarvittaessa jatkaa.

LÄHESTYMISKIELLON HAKEMISEN KUSTANNUKSET

Käräjäoikeus voi määrätä valtion varoista maksettavan oikeudenkäyntiavustajan lähestymiskiellon hakijalle tai sille, jota kiellolla on tarkoitus suojata, jos perusteena on epäily suojattavan henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuneesta rikoksesta ja avustajan määräämistä on pidettävä perusteltuna ottaen huomioon epäillyn rikoksen vakavuus, kiellolla suojattavan henkilökohtaiset olosuhteet ja muut seikat.

Mikäli lähestymiskieltoa haetaan häirintään perustuen, hakija vastaa itse mahdollisen oikeudenkäyntiavustajansa kuluista. Tällöin voi selvittää mahdollisuutta julkiseen oikeusapuun, jonka saamiseen vaikuttaa hakijan tulot ja varallisuus, sekä asian luonne.

LÄHESTYMISKIELLON HAKEMINEN

Lähestymiskieltoa haetaan tavallisimmin käräjäoikeudelta ja se käsitellään yleensä muutamien viikkojen kuluessa. Tarvittaessa poliisi voi määrätä väliaikaisen ja heti voimaan astuvan lähestymiskiellon, joka on voimassa kunnes käräjäoikeus käsittelee asian.

Lähestymiskieltoa voi hakea perusmuotoisena, laajennettuna tai perheen sisäisenä.

- **Perusmuotoiseen lähestymiskieltoon** määrätty henkilö ei saa tavata suojattavaa henkilöä eikä muutenkaan ottaa häneen yhteyttä tai yrittää sitä. Suojattavaa ei saa myöskään seurata tai tarkkailla.
- **Laajennettu lähestymiskielto** tarkoittaa myös kieltoa oleskella tietyn osoitteen läheisyydessä, esimerkiksi suojattavan henkilön koti tai työpaikka. Laajennetun lähestymiskiellon hakemista kannattaa harkita tarkkaan, jos hakijalla on salainen osoite. Laajennettua lähestymiskieltoa voidaan tehostaa teknisesti valvotulla lähestymiskiellolla, mikäli on tarpeen torjua henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvaa vakavaa rikosta. Tällöin kieltoon määrättylle voidaan asentaa esimerkiksi tekninen valvontapanta ja hänen tulee pitää mukanaan paikannuspuhelin, jonka perusteella Rikosseuraamuslaitos valvoo kiellon noudattamista.
- **Perheen sisäisessä lähestymiskiellossa** kieltoon määrätyn henkilön on poistuttava yhteisestä asunnosta riippumatta asunnon vuokra tai omistussuhteista. Perheen sisäinen lähestymiskielto voidaan määrätä henkeen, terveyteen tai vapauteen kohdistuvan rikoksen tai sen uhan torjumiseksi, mutta ei häirinnästä.

LÄHESTYMISKIELTO KÄRÄJÄOIKEUDESSA

Lähestymiskieltoasia käsitellään oikeudenkäynnissä, jossa käydään läpi kiellon hakemiseen vaikuttaneet seikat sekä kuullaan paikalla olevia osapuolia ja todistajia.

Kiellon määrittämisen perusteina voivat olla olosuhteet, jo tapahtuneet rikokset tai häirintä ja niiden mahdollinen jatkuminen tulevaisuudessa. Tapahtunut väkivalta ei kuitenkaan ole edellytys kiellolle. Lähestymiskielto voidaan määrätä, vaikka kieltoon vaadittu ei saavu oikeuteen.

Lähestymiskielto tulee voimaan heti, kun se on määrätty. Kiellon rikkomisesta ei kuitenkaan voida rangaista ennen kuin viranomaiset ovat saaneet ilmoitettua siitä lähestymiskieltoon määrättylle. Myöskään kiellolla suojattava ei saa ottaa yhteyttä kieltoon määrättyyn. Asianosaiset eivät voi keskenään sopia kiellon päättymisestä, vaan kumoamista on pyydettävä käräjäoikeudelta.

LÄHESTYMISKIELLON RIKKOMINEN

Mikäli lähestymiskieltoa rikotaan, on siitä ilmoitettava poliisille. Mikäli poliisi hälytetään paikalle välittömästi, on tärkeää kertoa lähestymiskiellosta. Poliisi voi tarvittaessa poistaa kieltoon määrätyn suojattavan läheisyydestä. Lähestymiskielton rikkomisen on rikos ja siitä voidaan rangaista sakolla tai enintään yhdellä vuodella vankeutta.

LÄHESTYMISKIELTOHAKEMUKSEN TÄYTTÄMINEN

Lähestymiskieltoa haetaan käräjäoikeudesta hakemuksella, joka löytyy oikeus.fi -verkkosivulta. Hakemus on tärkeää tehdä huolellisesti. Apua voi pyytää oikeudenkäyntiavustajalta tai Rikosuhripäivystyksestä, josta voi kysyä maksutonta apua hakemuksen tekemiseen sekä tukihenkilön mukaan oikeudenkäyntiin.

Hakemuksessa on hyvä mainita ainakin seuraavat asiat:

- Mitä on tapahtunut ja kenen taholta uhkaa tai häirintää koetaan?
- Kuvaus millaista uhka tai häirintä on ollut ja kuvaus yhteydenottojen sisällöistä.
- Kuinka usein ja kauan häirintää, seuraamista tai väkivaltaa on tapahtunut?
- Onko tehty rikosilmoitus tai muuten oltu yhteydessä poliisiin?
- Onko hakeuduttu lääkäriin?
- Onko tehty muita toimia häirinnän tai uhkaamisen loppumiseksi?
- Onko joku nähnyt tilanteita, joihin hakemuksessa viitataan?
- Ovatko alaikäiset lapset olleet mukana tilanteissa?
- Käsitys häirinnän jatkumisesta tai rikoksen uhasta vastaisuudessa.
- Miten tilanne vaikuttaa normaaliin elämään – pelko, yleinen hyvinvointi ja arjen sujuminen?
- Laajennettua lähestymiskieltoa haettaessa on kerrottava, missä paikoissa turvattomuutta tunnetaan.
- Haetaanko suojaa itselle vai myös alaikäiselle lapselle?

Hakemukseen on liitettävä todisteet, joita voivat olla:

- rikosilmoitukset
- lääkärintodistukset tai kopiot sairauskertomuksesta
- sosiaaliviranomaisen ja turvakodin kirjaukset
- kirjeet, sähköposti, teksti tai muut viestit
- kirjatut vastaanotetut puhelut ja soittoyritykset: lukumäärät, ajankohdat ja sisällöt
- Yhteystietolomakkeeseen kirjattujen todistajien kuten naapurien, ystävien ja työkavereiden näkemät ja kuulemat tilanteet

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS 116 006

Juristin puhelinneuvonta 0800 161 177
RIKUchat (riku.fi/chat)

  /rikosuhripaivystys  @rikosuhrin  riku.fi

RIKU

RIKOSUHRIPÄIVYSTYS
BROTTSOFFERJOURN

Toimintaa tukee:

 OIKEUSMINISTERIÖ
JUSTITIEMINISTERIET

RIKU palvelee maksuttomasti koko maassa – verkossa, puhelimessa, 7 aluetoimistossa ja 31 palvelupisteessä.

Kaikki palvelut ja yhteyshenkilöt riku.fi

